

Rozhovor s osobnosťou mesiaca MUDr. Jaroslavom Fábrym, hlavným odborníkom MZSR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy

MUDr. Jaroslav Fábry

vyštudoval LFUK v Bratislave. V rámci doplnkového vzdelávania získal atestáciu z vnútorného lekárstva I. stupňa, nadstavbovú atestáciu z diabetológie, porúch látkovej premeny a výživy, získal medzinárodný certifikát biotechnológie v medicíne a súčasne GSP na medzinárodnej úrovni. V rámci bohatej odbornej praxe začal svoje pôsobenie na internom oddelení OÚNZ v Bratislave-vidiek a v NsP Malacky v diabetologickej ambulancii a internom oddelení. Nasledovala práca v diabetologickej a internej ambulancii na LF UK a UNB v Nemocnici Ružinov. Neskôr pôsobil v rámci diabetologickej ambulancie v poliklinike Ružinov v Bratislave a od roku 1995 pracuje nepretržite ako diabetológ v súkromnej praxi Diafa s. r.o. na Drieňovej ulici v Bratislave. V rámci bohatej pracovnej a publikačnej činnosti je spoluzakladateľom Zväzu diabetikov Slovenska s ocenením „Čestný člen zväzu diabetikov Slovenska“. Zakladateľ patientskeho časopisu Diabetik a súčasne predseda redakčnej rady. Člen SLS, LK a Slovenskej diabetologickej spoločnosti s ocenením „Čestné uznanie za dlhoročnú prácu v diabetológii a predseda Sekcie praktických diabetológov Slovenskej diabetologickej spoločnosti“. Hlavný odborník MZ SR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy. Predseda pracovnej skupiny pre zdravotnícke pomôcky pre diabetikov pri MZ SR, Predseda OPS MZ SR pre ŠDTP, Účastník 45 klinických štúdií fáza 2a a 3 a,b – hlavný investigátor, člen EASD. Autor monografie „Praktická príručka pre diabetika“, ako aj autor mnohých edukačných materiálov, odborných článkov a odborný prednášajúci na medzinárodných sympóziách – Svetový deň vody, sympóziu gynekológov na Svetovom dni diabetu a Medzinárodných diabetologických dňoch.

Vážený pán doktor, ako sa pozeráte na problém starnutia populácie a výskytu diabetu u starších ľudí? Sú prognózy naozaj také vážne?

Štatistiky uvádzajú, že z celkového počtu evidovaných diabetikov 355 895 je až 146 491 diabetikov vo vekovej kategórii 65+ rokov, čo je 41,16 % z celkového počtu evidovaných diabetikov. Z uvedených čísiel vidíme, že diabetes u starších ľudí je skutočne v pomerne veľkej miere. Len pre porovnanie vo vekovej štruktúre 45 – 64 rokov, teda v produktívnom veku je evidovaných 161 270 diabetikov. Tieto údaje pomerne jasne poukazujú na minimálny rozdiel medzi počtom diabetikov v produktívnom veku a počte diabetikov v staršom veku. Nutnosťou uvedenia si je dôležitý moment, že životospráva diabetika a, samozrejme, aj samotná liečba sú finančne nákladné a práve veľká skupina diabetikov v staršom veku má pomerne dosť veľké problémy, pretože príjmy sú nízke.

Máte jednu z najväčších diabetologických ambulancií na Slovensku. Aká je skladba vašich pacientov? Je 80-ročný človek bežný pacient vo vašej ambulancii?

V dnešnej dobe už môžem konštatovať, že veková štruktúra konkrétne v mojej ambulancii sa mení. Čím ďalej, tým viac evidujeme aj mladších diabetikov, no, samozrejme, v prevahe sú jednoznačne starší diabetici. Diabetik vo veku 80 rokov nie je žiadnou raritou, a to poukazuje aj na kvalitu liečby, ktorú náš zdravotný systém poskytuje. Málo pacientov si uvedomuje, že v našej krajine diabetici dostávajú najkvalitnejšiu liečbu vrátane zdravotníckych pomôcok, ktoré sú súčasťou starostlivosti o diabetika.

Pán doktor, máte za sebou pol roka vo funkcii hlavného odborníka MZSR pre diabetológiu. Aké hlavné výzvy má pred sebou diabetológia na Slovensku? Držíme trend so svetom? Je liečba diabetu na Slovensku porovnateľná so zvyškom Európy?

Funkcia hlavného odborníka MZ SR má v sebe v prvom rade obrovské množstvo zodpovednosti, ktoré vyplývajú z Vestníka MZ SR. Súčasnosť prináša veľké množstvo problémov medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, teda diabetológmi a na druhej strane so stojacími zdravotnými poisťovňami. Z pozície hlavného odborníka sa snažím určiť veľmi jasné pravidlá medzi diabetológmi a zdravotnými poisťovňami, a to v snahe, aby sme boli skutočne partnermi, nielen oslovením na papieri. Od jesene 2019 som ako predseda odbornej pracovnej skupiny MZ SR spolu so skupinou našich odborníkov pre štandardné – terapeutické a diagnostické postupy intenzívne pracoval na ich vzniku a s pokojným svedomím môžem skonštatovať, že v decembri 2019 boli tieto štandardy predložené. Tieto postupy budú predstavovať a určovať presné postupy v starostlivosti o diabetikov. Súčasne v tomto období vzniklo memorandum o starostlivosti o prediabetes zo strany všeobecných lekárov. Tento moment považujem za veľmi kľúčový, ktorý sa niekoľko rokov ťahal bez dohody. Diabetológia ako odbor má 50-ročnú tradíciu a vybudovanú štruktúru v dispenzarizácii diabetikov prostredníctvom diabetologických ambulancií po celom Slovensku. V posledných rokoch bola veľká snaha diabetológiu ako odbor zlúčiť s endokrinológiou podľa požiadaviek EÚ, no v každom prípade starostlivosť o diabetikov na Slovensku je na najvyššej svetovej úrovni a bola by škoda tento dôležitý odbor neponechať v stave, ako sa prezentuje svojimi výsledkami v starostlivosti o diabetikov na základe historickej skúsenosti. Diabetológia, poruchy látkovej premeny a výživy ako odbor má svoje významné postavenie a opodstatnenie jeho existencie.

Momentálne celé zdravotníctvo čelí krízovej situácii v súvislosti so šírením koronavírusu. Sú diabetici vo vyššom veku ohrozenejší ako zvyšok populácie? Sú viac ohrození aj diabetológovia, ktorí sa o nich starajú? Môžete diabetológom odkázať, ako by sa mali chrániť?

Diabetes ako choroba podľa sledovaní (hlavne Čínska ľudová republika) je druhou rizikovou skupinou vo vzťahu k pandémie Covid – 19. Keď sa pozrieme na údaje, môžeme pracovať s dvoma údajmi: vo vekovej skupine 60 rokov a viac máme v evidencii 197 686 diabetikov. Ak zoberieme často definovanú ohrozenú skupinu diabetikov nad 65 rokov života, tak hovoríme o počte 146 491 diabetikov. V každom prípade ide o veľkú rizikovú skupinu obyvateľstva, ktorej je nutné venovať veľkú pozornosť zo strany diabetológov a ich zdravotného personálu. Na základe týchto skutočností som ako prvý z odborných ambulancií vydal pokyn starostlivosti o diabetikov, čo vyústilo k vydaniu Metodického usmernenia hlavného odborníka MZ SR pre diabetológiu, poruchy látkovej premeny a výživy. V metodickom usmernení sú presné pokyny pre diabetologické ambulancie vo vzťahu k pacientovi v zmysle poskytovania neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Samozrejme, aj počas tohto obdobia pandémie som narazil na ďalšie problémy, a to hlavne v starostlivosti o tehotné ženy – gestačný diabetes, čo viedlo k vydaniu ďalšieho metodického usmernenia pre túto skupinu pacientiek.

Na záver nám dovoľte jednu osobnú otázku, ktorá súvisí s témou, ktorú sme rozoberali. Aký je váš medzigeneračný odkaz? Aké krédo vám odkázali vaši rodičia a čo vás naučili vaše deti, alebo mladá generácia?

Moji rodičia ma učili pokore, načúvať druhým a snažiť sa pomáhať vtedy, keď to niekto potreboval. Toto krédo som sa snažil a snažím posúvať ďalej.

Za rozhovor ďakuje odborná redakcia m-edu s. r. o.